ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Σταύρος Μαυρουδέας

Σε άλλο ένα φιάσκο για την χώρα μας εξελίχθηκε το Eurogroup της 20ης Φεβρουαρίου 2017. Η ΕΕ προσπάθησε να πλησιάσει τις απαιτήσεις σκληρής λιτότητας του ΔΝΤ (που κοστίζουν σκληρά στον ελληνικό λαό) αλλά και να αποφύγει τις απαιτήσεις του για διαγραφή τμήματος του ελληνικού χρέους (που κοστίζουν στην ΕΕ). Η φαιδρή κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ πήγε με μοναδικό στρατηγικό στόχο την εξασφάλιση της ευμένειας των πατρώνων της ΕΕ έτσι ώστε να παρατείνει την παραμονή της στην εξουσία. Έτσι και οι δύο ανέκραξαν σε όλους τους τόνους ότι το Μνημονιακό πρόγραμμα δεν έχει εκτροχιασθεί ανεπανόρθωτα και δεν χρειάζεται δραματικές αλλαγές (είτε όσον αφορά την αναδιάρθρωση του χρέους είτε όσον αφορά το επίπεδο και την χρονική διάρκεια των πρωτογενών πλεονασμάτων που πρέπει να επιτύχει η Ελλάδα). Φυσικά ο ΣΥΡΙΖΑ εγκατέλειψε πλήρως τις παλιές οιμωγές του περί αποτυχημένου Μνημονιακού προγράμματος, ανέφικτων πρωτογενών πλεονασμάτων και ανάγκης αναδιάρθρωσης του χρέους και οι δουλοπρεπέστατοι εκπρόσωποι του συμφώνησαν σε όλες τις απαιτήσεις του ευρω-ιερατείου. Το μόνο το οποίο ζητούν είναι να τους δοθούν λίγα φύλλα συκής και κάποιος πολιτικός χρόνος ώστε να περάσουν σταδιακά τα μέτρα στον ελληνικό λαό και να αποφύγουν μία κοινωνική έκρηξη που θα οδηγήσει στην εκπαραθύρωση τους από του κυβερνητικούς θώκους.

Το αποτέλεσμα ήταν το ευρω-ιερατείο να επιβάλλει ακόμη σκληρότερες εκδοχές των μέτρων λιτότητας ακριβώς για να προσπαθήσει να εξευμενίσει το ΔΝΤ με το επιχείρημα ότι με περισσότερη λιτότητα το Μνημονιακό πρόγραμμα «βγαίνει» χωρίς να απαιτείται αναδιάρθρωση του χρέους. Ο ΣΥΡΙΖΑ – έτοιμος από καιρό – εγκατέλειψε για άλλη μία φορά όλα τα φληναφήματα περί «κόκκινων γραμμών» (και τις Τσακαλώτειες απειλές περί παραίτησης του) και αποδέχθηκε τα πάντα.

Το «καθαρό αποτέλεσμα» – όπως αρέσκονται να τιτιβίζουν τελευταία τα παπαγαλάκια του ΣΥΡΙΖΑ – είναι ότι νέα και αυξημένα μέτρα λιτότητας έρχονται να επιβληθούν στις πλάτες του ελληνικού λαού. Τα μέτρα αυτά θα τα πληρώσουν ξανά οι εργαζόμενοι μέσω νέων φοροεπιδρομών (με την μείωση του αφορολογήτου), της περαιτέρω απορρύθμισης των

εργασιακών σχέσεων (αύξηση ποσοστού επιτρεπόμενων ομαδικών απολύσεων κλπ.) και κατακρεούργησης του ασφαλιστικού συστήματος (με ακόμη μικρότερες νέες συντάξεις και μείωση των «προσωπικών διαφορών» στις παλιές). Και βέβαια η δαμόκλειος σπάθη του Βαρουφάκειου (για να μην ξεχνιόμαστε) «κόφτη» (δηλαδή των οριζόντιων μειώσεων στο δημόσιο τομέα) επεκτείνεται για όσα χρόνια υπάρχει ο φόβος εκτροχιασμού του Μνημονιακού προγράμματος (και συνεπώς εμφάνισης «χρηματοδοτικού κενού», δηλαδή αδυναμίας της Ελλάδας να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της προς τους ξένους δανειστές της).

Βέβαια ακόμη και αυτή η ενίσχυση της Μνημονιακής λιτότητας δεν αρκεί να πείσει το ΔΝΤ (βλέπε ΗΠΑ). Επίσης δεν αρκεί για να διευκολύνει την άθλια γραφειοκρατία του ΔΝΤ (την συμμορία Λαγκαρντ, Τόμσεν κ.α.) να δεσμεύσει το τελευταίο στο 3ο Μνημονιακό πρόγραμμα πριν πάρει την επίφοβη νέα «γραμμή» Τραμπ (που σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις θα είναι πιο συγκρουσιακή έναντι της ΕΕ). Χαρακτηριστικό είναι το σκηνικό αμέσως μετά την συνάντηση Μέρκελ-Λαγκάρντ. Στην συνάντηση αυτή οι δύο αυτές συστημικές γκρανκάσες προσπάθησαν, για άλλη μία φορά, να βοηθήσουν η μία την άλλη για πολλούς λόγους (κάποιοι μεταξύ των οποίων, απ' ότι διαρρέεται, είναι εντελώς ιδιοτελείς – βλέπε απειλή νέων ποινικών διώξεων για Λαγκάρντ). Γι' αυτό της συνάντησης προηγήθηκαν και κυρίως ακολούθησαν μία σειρά ευρωπαϊκά δημοσιεύματα – κάποια από τα οποία προφανώς «στημένα» – περί **«μυστικής συμφωνίας»** των δύο με στόχο την χρηματοδοτική συμμετοχή του ΔΝΤ στο 3ο Μνημονιακό πρόγραμμα με αντάλλαγμα νέα μέτρα λιτότητας επάνω στην ελληνική πλάτη χωρίς όχι μόνο διαγραφή χρέους αλλά και με ετεροχρονισμό για μετά το 2018 (δηλαδή τις γερμανικές εκλογές) των αστείων μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους. Βέβαια, πριν αλέκτορα φωνήσαι τρις, το ίδιο κιόλας απόγευμα βγήκε ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΝΤ Τζ.Ράις και δήλωσε ότι το τελευταίο εμμένει πάντα στις θέσεις του.

Έτσι η επιστροφή των τεχνικών κλιμακίων των «θεσμών» (άλλου ενός κακόγουστου Βαρουφάκειου νεολογισμού) γίνεται με εξαιρετικά άγριες διαθέσεις καθώς όποιος ενδεχόμενος βραχύβιος συμβιβασμός υπάρξει μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ θα πληρωθεί ακριβά από την χώρα μας.

Εμπρός σ' αυτό το φιάσκο ο ΣΥΡΙΖΑ επιδίδεται στο μόνο που γνωρίζει, δηλαδή στην κατασκευή και προσπάθεια πώλησης παραμυθιών. Η καινούρια μυθοπλαστική ευρεσιτεχνία του λέγεται «δημοσιονομικά ουδέτερη» επίπτωση των νέων μέτρων λιτότητας. Πρόκειται βέβαια για μία χονδροειδή κακοποίηση όχι μόνο της οικονομικής ανάλυσης αλλά και της κοινής λογικής.

Δημοσιονομικά ουδέτερα χαρακτηρίζονται τα μέτρα που παίρνει η κυβέρνηση (φόροι, δαπάνες κλπ.) που δεν επηρεάζουν την οικονομική συμπεριφορά των πολιτών – ή στην πιο κεϋνσιανή παραλλαγή δεν επηρεάζουν την ζήτηση.

Ο ΣΥΡΙΖΑ προσπαθεί να πείσει ότι τα νέα μέτρα λιτότητας που συνομολογεί με τους ξένους πάτρωνες δεν θα είναι μέτρα λιτότητας. Σύμφωνα με τον Ευκλείδη Τσακαλώτο «εάν είναι ένα πακέτο 1 δισ. που θα είναι μέτρα που περιορίζουν τη ζήτηση, θα υπάρχει και 1 δισ. μέτρα θετικά, που θα επιστρέφουν στην οικονομία». Βέβαια δεν θα χαρακτήριζε κανείς τον Τσακαλώτο υπόδειγμα αναλυτικής και πόσο μάλλον λεκτικής – συνοχής. Όμως η παραπάνω δήλωση ξεπερνά τα όρια της χαζομάρας και περνά στο χώρο της απάτης.

Τα νέα μέτρα που διαπραγματεύεται ο κ.Τσακαλώτος και η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ με τους ξένους πάτρωνες αφορούν το «χρηματοδοτικό κενό» που προβλέπεται να εμφανίσει το Μνημονιακό πρόγραμμα από το 2018. Να επισημανθεί ότι το ούτως ή άλλως εκτροχιασμένο και ανέφικτο αυτό πρόγραμμα λήγει το 2018 όσον αφορά το σκέλος των δανείων που δίνονται στην Ελλάδα για να αποφύγει την χρεωκοπία. Δεν λήγει όμως όσον αφορά τις υποχρεώσεις της χώρας προς τους ξένους πάτρωνες για την αποπληρωμή του ήδη διογκωμένου χρέους της. Το «χρηματοδοτικό κενό» αυτό προκύπτει γιατί τα πρωτογενή πλεονάσματα που απαιτούνται για να συνεχίσει να εξυπηρετείται το ελληνικό χρέος εκτινάσσονται στο 3.5% και πρέπει να διατηρηθούν εκεί για αρκετά χρόνια (έναν πανθομολογουμένως εξωπραγματικό στόχο). Για να επιτευχθεί αυτός ο απίθανος στόχος και να διατηρηθεί η επίφαση βιωσιμότητας του Μνημονιακού προγράμματος απαιτούνται τα νέα πρόσθετα μέτρα.

Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει ήδη αποδεχθεί τον «κόφτη» (δηλαδή τα οριζόντια καθολικά μέτρα λιτότητας) μέχρι και το 2019. Τώρα στο τραπέζι είναι η επέκταση του και για μετά. Γνωρίζει καλά ότι μία ενεργοποίηση του «κόφτη» θα οδηγήσει σε κοινωνική έκρηξη και στην εκπαραθύρωση του από τους ζεστούς και πλουσιοπάροχους κυβερνητικούς θώκους. Γι’ αυτό αποδέχεται μεν τα πιο σκληρά μέτρα λιτότητας αλλά προσπαθεί να τα ετεροχρονίσει για την θητεία της επόμενης κυβέρνησης που γνωρίζει πολύ καλά ότι δεν θα είναι δική του.

Από την άλλη το ΔΝΤ πιέζει για νέα μέτρα λιτότητας της τάξης του 2% του ΑΕΠ από το 2019, πολλά από τα οποία όμως θα εφαρμοσθούν από το 2018 αν δεν πιαστεί τότε ο στόχος του 3.5%. Ο στόχος του είναι να πιέσει περαιτέρω την ΕΕ αυξάνοντας τα προβλήματα στην Ελλάδα και φλερτάροντας ακόμη και με τον κίνδυνο κοινωνικής έκρηξης.

Το ευρω-ιερατείο δεν ενοχλείται άμεσα που το ΔΝΤ τον αναλαμβάνει τον ρόλο του «κακού»

και πιέζει σε μεγαλύτερο ξεζούμισμα της άμοιρης χώρας μας. Κρατά όμως ορισμένες επιφυλάξεις όσον αφορά το ύψος της πίεσης καθώς αν οι απαιτήσεις ανέβουν πάρα πολύ τότε τα αδιέξοδα του Μνημονιακού προγράμματος θα γίνουν ακόμη πιο εξόφθαλμα. Αυτό θα θέσει επί τάπητος το ζήτημα της διαγραφής χρέους (κάτι που η ΕΕ δεν θέλει ούτε να ακούσει) και την κοινωνική έκρηξη (η αποφυγή της οποίας είναι ο μοναδικός λόγος που αφήνει τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση καθώς σ' αυτό έχει προσφέρει ασυναγώνιστες υπηρεσίες).

Τα βήματα αυτού του ελεεινού παιχνιδιού πάνω στις πλάτες του ελληνικού λαού είναι τα ακόλουθα:

Πρώτον, πρέπει τώρα – και όχι τον Ιούνιο που βγαίνουν οι τελικές εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ και της EUROSTAT – να εκτιμηθεί το ύψος του πρωτογενούς πλεονάσματος του 2016. Το τελευταίο, λόγω της φοροεπιδρομής, ξεπέρασε τον Μνημονιακό στόχο του 0.5% αλλά για το ύψος του υπάρχουν διαφωνίες. Άλλωστε όλοι αυτοί οι υπολογισμοί βασίζονται σε εκτιμήσεις οπότε μία μικρή αλλαγή υποθέσεων μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλες αποκλίσεις εκτιμήσεων.

Δεύτερον, πρέπει να εκτιμηθεί ποιο τμήμα του πρωτογενούς αυτού πλεονάσματος είναι διατηρήσιμο (δηλαδή μπορούν να συνεχίσουν να το πληρώνουν τα «εγχώρια υποζύγια» και τα επόμενα χρόνια χωρίς να χρεωκοπήσουν) και ποιο συγκυριακό. Η εκτίμηση αυτή είναι κρίσιμη καθώς θα δείξει πόσο θα είναι το «χρηματοδοτικό κενό» για το 2017 και το 2018. Αυτά τα δύο χρόνια «καίνε» κυριολεκτικά τον ΣΥΡΙΖΑ – ενώ για μετά δεν πολυνοιάζεται – καθώς θα κρίνουν τον χρόνο παραμονής του στην κυβέρνηση.

Τρίτον, ανάλογα με τις εκτιμήσεις για το «χρηματοδοτικό κενό» – δηλαδή τον βαθμό αποτυχίας του Μνημονιακού προγράμματος – μπαίνουν στο τραπέζι τα νέα πρόσθετα μέτρα λιτότητας. Εδώ το ΔΝΤ ανοίγει τον χορό – με την ΕΕ να ακολουθεί – απαιτώντας μέτρα της τάξης του 2% του ΑΕΠ (ή 3.5 δις ευρώ περίπου). Τα μέτρα αυτά είναι οριζόντια και αφορούν περικοπές του αφορολόγητου εισοδήματος, απελευθέρωση των ομαδικών απολύσεων, ακόμη μεγαλύτερη περικοπή όχι μόνο των νέων αλλά και των παλιών συντάξεων.

Τέλος, συζητιούνται κάποια αντίμετρα που δεν θα κάνουν λιγότερο επώδυνες τις περικοπές αλλά που θα λειτουργήσουν αντικυκλικά. Γύρω από αυτά τα αντίμετρα στήνει ο ΣΥΡΙΖΑ το παραμυθάκι της δημοσιονομικής ουδετερότητας. Το ΔΝΤ, ιδιαίτερα μετά τον εξευτελισμό του στην κρίση της Αργεντινής, προσπάθησε να βελτιώσει την εικόνα του αλλά και να διορθώσει τα προγράμματα του.

Αυτό συνδέθηκε και με το πέρασμα από την νεοφιλελεύθερη «Συναίνεση της Ουάσιγκτον» στην σοσιαλφιλελεύθερη «μετά-Ουάσιγκτον Συναίνεση». Έτσι προσπάθησε να αμβλύνει τον βαθιά υφεσιακό (προ-κυκλικό) χαρακτήρα των προγραμμάτων του εισάγοντας στοχευμένες παρεμβάσεις. Στο νέο πλαίσιο παραμένουν τα οριζόντια μέτρα λιτότητας, οι ιδιωτικοποιήσεις και η περιστολή του δημόσιου τομέα αλλά συνδυάζονται με διακριτικές πολιτικές για την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και (δευτερευόντως και ως φύλλο συκής) για την ακραία φτώχεια.

Βέβαια, όπως έχουν δείξει πάμπολλες μελέτες, τα προγράμματα του ΔΝΤ παρέμειναν βαθύτατα υφεσιακά, δηλαδή δεν είναι δημοσιονομικά ουδέτερα. Αυτό οφείλεται γιατί τα μέτρα λιτότητας (σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων) και η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα (που είναι ο βασικότερος πάροχος απασχόλησης) οδηγούν σε βαθιά ύφεση. Τα αντίμετρα δεν κατορθώνουν να την αποτρέψουν καθώς ο ιδιωτικός τομέας δεν αναλαμβάνει τον κίνδυνο επενδύσεων εν μέσω βαθιάς ύφεσης και η συνολική κατανάλωση των πλουσίων στρωμάτων πάντα υπολείπεται της αντίστοιχης των φτωχότερων στρωμάτων. Αντίστοιχα, στο μέτωπο της φτώχειας τα αντίμετρα δεν μειώνουν την φτώχεια αλλά, στην καλύτερη περίπτωση, αμβλύνουν τις οξύτερες εκδηλώσεις της.

Υπό αυτό το πρίσμα το ΔΝΤ, και η ΕΕ οπίσω του, προτείνει αντιμέτρα όπως η μείωση των φορολογικών συντελεστών για τα υψηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια καθώς και για την επιχειρηματική δραστηριότητα (λες και η ελληνική ολιγαρχία πλήρωνε ποτέ φόρους). Τα αντιμέτρα αυτά είναι, πρώτον, βαθύτατα ταξικά και, δεύτερον, σαφώς μικρότερα από τις περικοπές. Ο ΣΥΡΙΖΑ πάλι αντιπροτείνει την μείωση του ΕΝΦΙΑ για τους μικροϊδιοκτήτες και του ΦΠΑ σε φάρμακα και ηλεκτρισμό προσπαθώντας να διασώσει κάτι από την λαϊκή απήχηση του.

Η όλη διαπραγμάτευση είναι μία καρικατούρα ακόμη και των τυπικών προγραμμάτων του ΔΝΤ. Ο στόχος του νέου πακέτου μέτρων είναι καθαρά εισπρακτικός, δηλαδή η άμεση άντληση φορολογικών εσόδων και η μείωση δαπανών. Μόνο έτσι μπορεί να καλυφθεί το «χρηματοδοτικό κενό». Η επίπτωση του στην ελληνική οικονομία είναι ένα δεκατεύον ζήτημα για τους ξένους πάτρωνες. Εάν τα νέα μέτρα λιτότητας υπεραποδώσουν τότε μπορεί – γιατί με τους ξένους πάτρωνες ποτέ κανείς δεν ξέρει – να επιτραπεί να επιστραφούν κάποια ψίχουλα στους «πτωχούς ιθαγενείς». Γι' αυτό και, σε κάθε περίπτωση, τα αντίμετρα είναι σαφώς μικρότερα από τις περικοπές. Δεν θα είχε νόημα και αλλιώς. Πρωταρχικός στόχος του νέου πακέτου μέτρων και αντιμέτρων είναι να ξεζουμισθεί ο ελληνικός λαός έτσι ώστε να συνεχίσει να πληρώνει τους ξένους πάτρωνες του. Το «χρηματοδοτικό κενό» πρέπει να καλυφθεί με νέες αφαιμάξεις. Επειδή όμως είναι ορατός ο κίνδυνος ο αφαιμασόμενος να

τα «τινάξει», προβλέπονται κάποιες ασφαλιστικές δικλίδες – μερικές μπουκάλες αίματος – για την περίπτωση που χρειασθεί μία εσπευσμένη μετάγγιση για να κρατηθεί στη ζωή.

Τα παραπάνω είναι προφανή όχι μόνο γι' αυτούς που έχουν στοιχειώδεις γνώσεις πολιτικής οικονομίας αλλά και για όσους διαθέτουν κοινή λογική. Εκτός και εάν οι εμβριθείς οικονομολόγοι κ.κ.Τσακαλώτος και Χουλιαράκης με κάποια άξια βραβείου Νόμπελ μελέτη τους αποδείξουν το αντίθετο. Λέτε;